

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 2. septembra 2021 *

„Nesplnenie povinnosti členským štátom – Vnútrotrh s elektrinou a zemným plynom – Smernica 2009/72/ES – Článok 2 bod 21 – Článok 19 ods. 3, 5 a 8 – Článok 37 ods. 1 písm. a) a článok 37 ods. 6 písm. a) a b) – Smernica 2009/73/ES – Článok 2 bod 20 – Článok 19 ods. 3, 5 a 8 – Článok 41 ods. 1 písm. a) a článok 41 ods. 6 písm. a) a b) – Pojem ‚vertikálne integrovaný podnik‘ – Účinné oddelenie sústav a sietí od činností výroby a dodávky elektrickej energie a zemného plynu – Nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy alebo prepravnej siete – Nezávislosť zamestnancov a riadiacich pracovníkov tohto prevádzkovateľa – Prechodné obdobia – Vlastníctvo podielov na základnom imaní vertikálne integrovaného podniku – Národné regulačné orgány – Nezávislosť – Výlučné právomoci – Článok 45 ZFEÚ – Voľný pohyb pracovníkov – Charta základných práv Európskej únie – Článok 15 – Právo na prácu a vykonávanie povolania – Článok 17 – Právo vlastníť majetok – Článok 52 ods. 1 – Obmedzenia – Zásada demokracie“

Vo veci C-718/18,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 16. novembra 2018,

Európska komisia, v zastúpení: M. Noll-Ehlers a O. Beynet, splnomocnení zástupcovia,

žalobkyňa,

proti

Spolkovej republike Nemecko, v zastúpení: pôvodne J. Möller a T. Henze, neskôr J. Möller a S. Eisenberg, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

ktorú v konaní podporuje:

Švédske kráľovstvo, v zastúpení: pôvodne C. Meyer-Seitz, A. Falk, H. Shev, J. Lundberg a H. Eklinder, neskôr C. Meyer-Seitz, H. Shev a H. Eklinder, splnomocnené zástupkyne,

vedľajší účastník konania,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

* Jazyk konania: nemčina.

v zložení: predseda štvrtej komory M. Vilaras, predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu sudcu štvrtej komory, sudcovia N. Piçarra (spravodajca), D. Šváby a S. Rodin,

generálny advokát: G. Pitruzzella,

tajomník: D. Dittert, vedúci oddelenia,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 15. októbra 2020,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 14. januára 2021,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Komisia svojou žalobou navrhuje, aby Súdny dvor určil, že Spolková republika Nemecko si tým, že nesprávne prebrala:

- článok 2 bod 21 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55) a článok 2 bod 20 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 94),
- článok 19 ods. 3 a 8 smernice 2009/72 a smernice 2009/73,
- článok 19 ods. 5 smernice 2009/72 a smernice 2009/73, ako aj
- článok 37 ods. 1 písm. a) a článok 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj článok 41 ods. 1 písm. a) a článok 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73,

nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z týchto smerníc.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2009/72

2 Podľa odôvodnení 1, 4, 9, 11, 12, 16, 24, 25, 33, 34 a 36 smernice 2009/72 platí, že:

„(1) Cieľom vnútorného trhu s elektrinou, ktorý sa postupne zavádza v cel[ej Európskej únii] od roku 1999, je ponúknuť všetkým spotrebiteľom v Európskej únii, či ide o občanov alebo podniky, skutočný výber, nové obchodné príležitosti a zvýšiť objem cezhraničného obchodu v snahe získať výhody vyplývajúce z vyššej efektívnosti, konkurenčných cien a vyšších štandardov služieb a prispieť k bezpečnosti dodávok a trvalej udržateľnosti.

...

- (4) V súčasnosti však existujú prekážky, ktoré bránia tomu, aby sa v [Únii] mohla predávať elektrina za rovnakých podmienok, bez diskriminácie alebo znevýhodnenia. Vo všetkých členských štátoch zatiaľ nie je zabezpečený najmä nediskriminačný prístup k sústave a rovnako účinná úroveň regulačného dohľadu.

...

- (9) Bez účinného oddelenia sústav od výrobných a dodávateľských činností (ďalej len „účinné oddelenie“) existuje podstatné riziko diskriminácie nielen pri prevádzkovaní sústavy, ale aj v súvislosti so stimulmi pre vertikálne integrované podniky primerane investovať do svojich sústav.

...

- (11) Účinné oddelenie sa môže zabezpečiť len odstránením stimulov pre vertikálne integrované podniky vedúcich k diskriminácii konkurentov, pokiaľ ide o prístup k sústave a investície. Oddelenie vlastníctva, ktoré v sebe zahŕňa vymenovanie vlastníka sústavy za prevádzkovateľa sústavy a jeho nezávislosť od akýchkoľvek záujmov týkajúcich sa dodávky alebo výroby, jednoznačne predstavuje účinný a stabilný spôsob, ako vyriešiť vnútorný konflikt záujmov a zaistiť bezpečnosť dodávok. ... Členské štáty by teda v rámci oddelenia vlastníctva mali byť povinné zabezpečiť, aby tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené vykonávať kontrolu nad výrobným alebo dodávateľským podnikom a súčasne nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prenosovou sústavou a ani v súvislosti s nimi neuplatňovali žiadne práva. Naopak, kontrola nad prenosovou sústavou alebo prevádzkovateľom prenosovej sústavy by mala vylučovať možnosť vykonávať kontrolu nad výrobným alebo dodávateľským podnikom alebo v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek práva. Výrobný alebo dodávateľský podnik by mal mať možnosť v rámci týchto obmedzení vlastníť v prevádzkovateľovi prenosovej sústavy alebo prenosovej sústave minoritný podiel.

- (12) Akýkoľvek systém oddelenia by mal účinne odstraňovať každý konflikt záujmov medzi výrobcami, dodávateľmi a prevádzkovateľmi prenosovej sústavy s cieľom vytvoriť stimuly na potrebné investície a zaručiť prístup novým subjektom na trhu v transparentnom a účinnom regulačnom režime a nemal by vytvárať príliš zložitý regulačný režim pre národné regulačné orgány.

...

- (16) Zriadenie prevádzkovateľa sústavy alebo prevádzkovateľa prenosovej sústavy nezávislého od dodávateľských a výrobných záujmov by malo vertikálne integrovanému podniku umožniť zachovať si vlastníctvo aktív sústavy a súčasne zabezpečiť účinné oddelenie záujmov za predpokladu, že takýto nezávislý prevádzkovateľ sústavy alebo nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy vykonáva všetky funkcie prevádzkovateľa sústavy a že sa zaviedla dôkladná regulácia a rozsiahly regulačný kontrolný mechanizmus.

...

(24) Plne účinné oddelenie sieťových činností od dodávateľských a výrobných činností by sa malo uplatňovať v [celej Únii] na podniky [usadené v – *neoficiálny preklad*] [Únii], ako aj na podniky [usadené – *neoficiálny preklad*] mimo [Únie]. Regulačné orgány by mali mať na zabezpečenie zachovania vzájomnej nezávislosti sieťových činností a dodávateľských a výrobných činností v [celej Únii] právomoc zamietnuť certifikáciu prevádzkovateľov prenosových sústav, ktorí nedodržiavajú pravidlá oddelenia. ...

(25) Bezpečnosť dodávky energie je zásadným prvkom verejnej bezpečnosti, a je preto neodmysliteľne spojené s účinným fungovaním vnútorného trhu s elektrinou a integráciou izolovaných trhov s elektrinou v členských štátoch. Elektrina sa k občanom Únie môže dostať len cez sústavu. Fungujúce trhy s elektrinou a predovšetkým sústavy a iné aktíva súvisiace s dodávkou elektriny sú nevyhnutné pre verejnú bezpečnosť, konkurencieschopnosť hospodárstva a blahobyt občanov Európskej únie. Osobám z tretích krajín by sa preto mala umožniť kontrola nad prenosovou sústavou alebo prevádzkovateľom prenosovej sústavy, iba ak spĺňajú požiadavky na skutočné oddelenie, ktoré platia v [Únii]. ...

...

(33) V smernici [Európskeho parlamentu a Rady] 2003/54/ES [z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou a o zrušení smernice 96/92/ES (Ú. v. EÚ L 176, 2003, s. 37; Mim. vyd. 12/002, s. 211)] sa zaviedla požiadavka, aby členské štáty zriadili regulátorov s osobitnými právomocami. Skúsenosti však ukazujú, že účinnosť regulácie je často obmedzená z dôvodu nedostatočnej nezávislosti regulátorov od vlády a nedostatočných právomocí a slobody rozhodovať. Z tohto dôvodu Európska rada na zasadnutí 8. a 9. marca 2007 vyzvala Komisiu, aby vypracovala legislatívne návrhy, ktoré zabezpečia ďalšiu harmonizáciu právomocí a posilnenie nezávislosti národných energetických regulátorov. Malo by sa umožniť, aby tieto národné regulačné orgány pokrývali tak odvetvie elektriny ako aj zemného plynu.

(34) Ak má vnútorný trh s elektrinou správne fungovať, energetickí regulátori musia mať možnosť prijímať rozhodnutia vo všetkých relevantných regulačných záležitostiach a musia byť úplne nezávislí od akýchkoľvek iných verejných alebo súkromných záujmov. Toto nebráni súdnemu preskúmaniu ani parlamentnému dohľadu v súlade s ústavným právom členských štátov. ...

...

(36) Národné regulačné orgány by mali mať možnosť stanovovať a schvaľovať tarify alebo metodiky na výpočet taríf na základe návrhu prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prevádzkovateľa (prevádzkovateľov) distribučných sústav alebo na základe návrhu dohodnutého medzi týmito prevádzkovateľmi a užívateľmi sústavy. Pri vykonávaní týchto úloh by národné regulačné orgány mali zabezpečiť, aby prenosové a distribučné tarify neboli diskriminačné a odzrkadľovali náklady a mali by zohľadňovať dlhodobé marginálne náklady sústavy, ktorým sa možno vyhnúť prostredníctvom distribuovanej výroby energie a riadenia na strane dopytu.“

3 Článok 2 tejto smernice, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, v bodoch 21 a 35 uvádza:

„Na účely tejto smernice sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

21. ‚vertikálne integrovaný podnik‘ je elektroenergetický podnik alebo skupina elektroenergetických podnikov, v ktorých je na vykonávanie kontroly priamo alebo nepriamo oprávnená tá istá osoba alebo osoby a kde podnik alebo skupina podnikov vykonáva v súvislosti s elektrinou aspoň jednu z týchto činností: prenos alebo distribúcia elektriny, a zároveň aspoň jednu z činností: výroba alebo dodávka elektriny;

...

35. ‚elektroenergetický podnik‘ je každá fyzická alebo právnická osoba, ktorá vykonáva aspoň jednu z týchto činností: výroba, prenos, distribúcia, dodávka alebo nákup elektriny a ktorá je v súvislosti s týmito činnosťami zodpovedná za obchodné a technické úlohy a/alebo údržbu; nezahŕňa však koncových odberateľov.“

4 Článok 9 uvedenej smernice, nazvaný „Oddelenie prenosových sústav a prevádzkovateľov prenosových sústav“, v odsekoch 1 a 8 stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby od 3. marca 2012:

- a) každý podnik, ktorý vlastní prenosovú sústavu, konal ako prevádzkovateľ prenosovej sústavy;
- b) tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené:
 - i) priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo prenosovou sústavou, alebo si v súvislosti s nimi uplatňovať akékoľvek právo, ani
 - ii) priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad prevádzkovateľom prenosovej sústavy alebo nad prenosovou sústavou a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, alebo si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo;
- c) tá istá osoba alebo osoby neboli oprávnené vymenúvať členov dozornej rady, správnej rady alebo orgánov, ktoré podnik právne zastupujú, prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy a priamo alebo nepriamo vykonávať kontrolu nad podnikom, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, alebo si v súvislosti s ním uplatňovať akékoľvek právo; a
- d) tá istá osoba nebola oprávnená byť členom dozornej rady, správnej rady alebo orgánov, ktoré podnik právne zastupujú, podniku, ktorý vykonáva výrobnú alebo dodávateľskú činnosť, a prevádzkovateľa prenosovej sústavy alebo prenosovej sústavy.

...

8. Ak k 3. septembru 2009 patrí prenosová sústava vertikálne integrovanému podniku, členský štát môže rozhodnúť o neuplatňovaní odseku 1.

Dotknuté členské štáty v takom prípade:

- a) určia nezávislého prevádzkovateľa sústavy v súlade s článkom 13 alebo
- b) uplatňujú ustanovenia kapitoly V [s názvom „Nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy“].“

5 Článok 19 tejto smernice, nazvaný „Nezávislosť personálu a vedenia prevádzkovateľa prenosovej sústavy“, v odsekoch 3, 5 a 8 stanovuje:

„3. Vo vzťahu k vertikálne integrovanému podniku ani k akejkoľvek z jeho častí alebo jeho majoritným akcionárom okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy nesmie priamo ani nepriamo existovať žiadna profesijná pozícia, zodpovednosť, záujem alebo obchodný vzťah počas troch rokov pred vymenovaním osôb zodpovedných za riadenie a/alebo členov správneho orgánu prevádzkovateľa prenosovej sústavy, na ktorých sa vzťahuje tento odsek.

...

5. Osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členovia správnych orgánov a zamestnanci prevádzkovateľa prenosovej sústavy nesmú mať priamo ani nepriamo žiadny podiel v žiadnej časti vertikálne integrovaného podniku okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy, ani od nej nesmú priamo či nepriamo prijímať žiadne finančné výhody. Ich odmeňovanie nesmie závisieť od činností či výsledkov vertikálne integrovaného podniku, ale len od činností alebo výsledkov prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

...

8. Odsek 3 sa uplatňuje na väčšinu osôb zodpovedných za riadenie a/alebo členov správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

Osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členovia správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy, na ktoré sa nevzťahuje odsek 3, nesmú vo vertikálne integrovanom podniku vykonávať žiadnu riadiacu alebo inú významnú činnosť počas najmenej šiestich mesiacov pred svojim vymenovaním.

Prvý pododsek tohto odseku a odseky 4 až 7 sa uplatňujú na všetky osoby vo výkonnom vedení a všetky osoby, ktorým sú tieto osoby priamo nadriadené vo veciach týkajúcich sa prevádzky, údržby a rozvoja sústavy.“

6 Článok 35 smernice 2009/72 s názvom „Určenie a nezávislosť regulačných orgánov“ v odsekoch 4 a 5 stanovuje:

„4. Členské štáty zaručia nezávislosť regulačného orgánu a zabezpečia, aby vykonával svoje právomoci neustranným a transparentným spôsobom. Členské štáty na tento účel zabezpečia, aby bol regulačný orgán pri vykonávaní regulačných úloh, ktoré mu boli uložené na základe tejto smernice a súvisiacich právnych predpisov:

- a) právne oddelený a funkčne nezávislý od každého iného verejnoprávneho alebo súkromného subjektu;
- b) aby jeho personál a osoby zodpovedné za jeho riadenie:

- i) konali nezávisle od akýchkoľvek trhových záujmov a
- ii) pri plnení regulačných úloh nepožadovali ani neprijímali priame pokyny od žiadneho štátneho ani iného verejnoprávneho alebo súkromného subjektu. Touto požiadavkou nie je dotknutá prípadná úzka spolupráca s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi ani všeobecné politické usmernenia, ktoré vydáva vláda a ktoré sa netýkajú regulačných právomocí a povinností podľa článku 37.

5. S cieľom chrániť nezávislosť regulačného orgánu členskej štáty zabezpečia najmä, aby:

- a) regulačný orgán mohol nezávisle od akéhokoľvek politického subjektu samostatne prijímať rozhodnutia, disponoval oddelenými ročnými rozpočtovými prostriedkami a bol nezávislý pri plnení vyčleneného rozpočtu a aby mal primerané ľudské a finančné zdroje na plnenie svojich povinností;...

...“

7 Článok 37 tejto smernice s názvom „Povinnosti a právomoci regulačného orgánu“ v odsekoch 1, 6, 8, 10 a 17 stanovuje:

„1. Regulačný orgán má tieto povinnosti:

- a) v súlade s transparentnými kritériami stanovovať alebo schvaľovať prenosové alebo distribučné tarify alebo ich metodiky;...

...

6. Regulačné orgány sú minimálne zodpovedné za stanovovanie alebo schvaľovanie metodík používaných na výpočet alebo stanovenie podmienok, a to v dostatočnom predstihu pred tým, ako nadobudnú účinnosť, pre:

- a) pripojenie a prístup do národných sústav vrátane taríf za prenos a distribúciu alebo ich metodík. Tieto tarify alebo metodiky musia umožniť potrebné investície do sústav tak, aby sa nimi zabezpečila prevádzkyschopnosť sústav;
- b) poskytovanie vyrovnávacích služieb, ktoré sa uskutočňujú najhospodárnejším spôsobom a vytvárajú vhodné stimuly pre užívateľov sústav, aby udržiavali v rovnováhe svoj odber a dodávky. Vyrovnávacie služby sa poskytujú spravodlivým a nediskriminačným spôsobom a sú založené na objektívnych kritériách;...

...

8. Regulačné orgány pri stanovovaní alebo schvaľovaní taríf alebo metodík a vyrovnávacích služieb zabezpečujú, aby sa prevádzkovateľom prenosových a distribučných sústav poskytli vhodné krátkodobé a dlhodobé stimuly na zvyšovanie efektívnosti, posilňovanie integrácie trhu a bezpečnosti dodávok, ako aj na podporu súvisiacich výskumných činností.

...

10. Regulačné orgány majú právomoc v prípade potreby od prevádzkovateľov prenosových a distribučných sústav vyžadovať, aby upravili podmienky vrátane taríf alebo metodík uvedených

v tomto článku s cieľom zabezpečiť ich primeranosť a uplatňovanie nediskriminačným spôsobom. Národné regulačné orgány majú v prípade oneskorenia stanovenia prenosových a distribučných taríf právomoc stanoviť alebo schváliť predbežné prenosové a distribučné tarify alebo metodiky a rozhodnúť o vhodných kompenzačných opatreniach, ak sa konečné prenosové a distribučné tarify alebo metodiky líšia od týchto predbežných taríf alebo metodík.

...

17. Členské štáty zabezpečia, aby na národnej úrovni existovali vhodné mechanizmy, v rámci ktorých môže strana dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu podať odvolanie na orgán nezávislý od zúčastnených strán a od akejkoľvek vlády.“

- 8 Smernica 2009/72 bola s účinnosťou od 1. januára 2021 zrušená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (Ú. v. EÚ L 158, 2019, s. 125). S ohľadom na jej časovú pôsobnosť sa však uplatňuje na tento spor.

Smernica 2009/73

- 9 Pokiaľ ide o odvetvie zemného plynu, odôvodnenia 1, 4, 6, 8, 9, 13, 21, 22, 29, 30 a 32 smernice 2009/73 zodpovedajú *mutatis mutandis* vyššie uvedeným odôvodneniam smernice 2009/72.
- 10 Článok 2 body 1 a 20, článok 9 ods. 1 a 8, článok 19 ods. 3, 5 a 8, článok 39 ods. 4 a 5, článok 41 ods. 1 písm. a), článok 41 ods. 6 písm. a) a b) a článok 41 ods. 8, 10 a 17 smernice 2009/73 *mutatis mutandis* zodpovedajú, pokiaľ ide o odvetvie zemného plynu, citovaným ustanoveniam smernice 2009/72.

Nemecké právo

- 11 § 3 ods. 38 Energiewirtschaftsgesetz (zákon o energiách) zo 7. júla 2005 (BGBl. I, s. 1970 a 3621, v znení zmenenom § 2 ods. 6 zákona z 20. júla 2017, BGBl. I, s. 2808, 2018 I s. 472) (ďalej len „EnWG“) definuje „vertikálne integrovaný podnik dodávajúci energiu“ ako „podnik pôsobiaci v Európskej únii v odvetví elektrickej energie alebo plynárenstva alebo skupina elektroenergetických alebo plynárenských podnikov v zmysle článku 3 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 139/2004 z 20. januára 2004 o kontrole koncentrácií medzi podnikmi (Ú. v. EÚ L 24, 2004, s. 1; Mim. vyd. 08/003 s. 40), s tým, že predmetný podnik alebo predmetná skupina v Európskej únii vykonáva: v odvetví elektrickej energie aspoň jednu z činností prenosu alebo distribúcie a minimálne funkciu výroby alebo distribúcie elektriny; alebo, v odvetví zemného plynu, aspoň jednu z činností prepravy, distribúcie, prevádzky zariadenia [skvapalneného zemného plynu (ďalej len „LNG“)] alebo zdiásobníka a súčasne minimálne funkciu ťažby alebo distribúcie zemného plynu.“
- 12 Podľa § 10c tohto zákona s názvom „Nezávislosť personálu a vedenia nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy“ platí, že:

„...“

2. Väčšina osôb zodpovedných za riadenie prevádzkovateľa prenosovej sústavy nemôže byť počas troch rokov pred ich vymenovaním v pracovnoprávnom alebo obchodnoprávnom vzťahu

s podnikom patriacim do vertikálne integrovaného podniku alebo s ich majoritným akcionárom vykonávajúcim v odvetví energetiky aspoň jednu z činností výroby, distribúcie, dodávky alebo nákupu elektriny a v odvetví zemného plynu aspoň jednu z činností ťažby, distribúcie, dodávky, nákupu alebo uskladňovania zemného plynu, alebo v súvislosti týmito činnosťami vykonávajúcim obchodné alebo technické úlohy alebo údržbu. Zostávajúce osoby zodpovedné za riadenie nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy nemôžu počas obdobia aspoň šesť mesiacov pred ich vymenovaním vykonávať riadiace funkcie alebo funkcie obdobné tým, ktoré vykonávajú v rámci nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy v podniku patriacom do vertikálne integrovaného podniku alebo s ich majoritným akcionárom vykonávajúcim v odvetví energetiky aspoň jednu z činností výroby, distribúcie, dodávky alebo nákupu elektriny a v odvetví zemného plynu aspoň jednu z činností ťažby, distribúcie, dodávky, nákupu alebo uskladňovania zemného plynu, alebo v súvislosti týmito činnosťami vykonávajúcim obchodné alebo technické úlohy alebo údržbu, riadiace úlohy alebo úlohu porovnateľnú s úlohou, ktorú vykonávali u nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy. Prvá a druhá veta sa neuplatňujú na vymenovania, ktoré nadobudli účinnosť pred 3. marcom 2012.

...

4. Nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy a vertikálne integrovaný podnik dodávajúci energiu zabezpečia, aby osoby zodpovedné za riadenie a ostatní zamestnanci nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy po 3. marci 2012 nezískali nijaký podiel na imaní vertikálne integrovaného podniku dodávajúceho energiu alebo jednej z jeho častí, pokiaľ nejde o podiel v rámci nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy. Osoby zodpovedné za riadenie prevedú najneskôr k 31. marcu 2016 svoj obchodný podiel v rámci vertikálne integrovaného podniku dodávajúceho energiu alebo v jeho časti. Nezávislý prevádzkovateľ prenosovej sústavy zabezpečí, aby odmena osôb patriacich do jeho vedenia nezávisela od hospodárskeho úspechu, a najmä od hospodárskeho výsledku vertikálne integrovaného podniku dodávajúceho energiu alebo jednej z jeho dcérskych spoločností, s výnimkou nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy.

...

6. Odsek 2 prvá veta a odseky 3 a 5 sa uplatňujú *mutatis mutandis* na osoby priamo podriadené generálnemu riaditeľstvu a zodpovedné za správu, údržbu alebo rozvoj sústavy.“

- 13 § 24 uvedeného zákona, nazvaný „Ustanovenia týkajúce sa podmienok prístupu do sústavy, poplatkov za prístup do sústavy a dodávok a nákupu vyrovnávajúcich služieb; regulačná právomoc“, znie takto:

„Spolková vláda sa splnomocňuje, aby prostredníctvom nariadenia a so súhlasom Bundesrat [Spolková rada, Nemecko]:

1. stanovila podmienky prístupu do sústavy, vrátane nákupu a poskytovania vyrovnávajúcich služieb, ako aj metodiky použité na určenie takýchto podmienok a metodiky na stanovenie poplatkov za prístup do sústavy...;
2. upravila, v ktorých prípadoch a podľa akých podmienok môže regulačný orgán stanoviť uvedené podmienky a metodiky alebo ich schváliť na žiadosť prevádzkovateľa sústavy;

3. upravila, v ktorých osobitných prípadoch použitia sústavy a podľa akých predpokladov môže regulačný orgán v jednotlivých konkrétnych prípadoch udeliť alebo neudeliť povolenie týkajúce sa individuálnych poplatkov za prístup do sústavy...”

Konanie pred podaním žaloby

- 14 Dňa 20. mája 2014 Komisia v rámci *ex officio* preskúmania prebratia smerníc 2009/72 a 2009/73 do nemeckého práva, ktorého účelom bolo overiť prípadný výskyt nezlučiteľnosti s právom Únie, zaslala Spolkovej republike Nemecko súbor otázok týkajúcich sa prebratia týchto smerníc, na ktoré nemecké orgány odpovedali listom z 12. septembra 2014.
- 15 Keďže sa Komisia domnievala, že vnútroštátne právo vo viacerých otázkach nebolo v súlade s uvedenými smernicami, zaslala 27. februára 2015 Spolkovej republike Nemecko výzvu v konaní o porušení č. 2014/2285, na ktorú tento členský štát odpovedal listom z 24. júna 2015.
- 16 Komisia 29. apríla 2016 zaslala Spolkovej republike Nemecko odôvodnené stanovisko, v ktorom trvala na tom, že určité ustanovenia nemeckého práva neboli v súlade so smernicami 2009/72 a 2009/73. Tento členský štát listom z 29. augusta 2016 odpovedal, že v danom čase nemecký zákonodarcu prijímal legislatívne zmeny týkajúce sa niektorých námietok vznesených v odôvodnenom stanovisku, pričom 19. septembra 2017 zaslal Komisii znenie EnWG, ktoré nadobudlo účinnosť 22. júla 2017.
- 17 Keďže sa Komisia domnievala, že právne ustanovenia prijaté Spolkovou republikou Nemecko naďalej neboli v súlade so smernicami 2009/72 a 2009/73, podala túto žalobu.

O žalobe

- 18 Komisia zakladá svoju žalobu na štyroch výhradách, pričom všetky sa týkajú toho, že Spolková republika Nemecko v EnWG nesprávne prebrala smernice 2009/72 a 2009/73.

O prvej výhrade založenej na porušení článku 2 bodu 21 smernice 2009/72 a článku 2 bodu 20 smernice 2009/73

Argumentácia účastníkov konania

- 19 Touto výhradou Komisia Spolkovej republike Nemecko vytýka, že nesprávne prebrala do svojho vnútroštátneho práva pojem „vertikálne integrovaný podnik“ (ďalej len „VIP“) v zmysle článku 2 bodu 21 smernice 2009/72 a článku 2 bodu 20 smernice 2009/73, keďže definícia tohto pojmu uvedená v § 3 bode 38 EnWG sa obmedzuje na podniky vykonávajúce svoju činnosť v Únii.
- 20 Podľa Komisie je obmedzenie územnej pôsobnosti pojmu „VIP“, ktoré EnWG zavádza, v rozpore tak so znením článku 2 bodu 21 smernice 2009/72 a článku 2 bodu 20 smernice 2009/73, ako aj s účelom pravidiel skutočného oddelenia na jednej strane prenosových sústav elektriny a prepravných sietí zemného plynu a na druhej strane výrobných a dodávateľských činností týchto energetických produktov, ktoré tieto smernice stanovujú.

- 21 Keby totiž normotvorca Únie zamýšľal obmedziť definíciu pojmu VIP na činnosti vykonávané v Únii, vyslovene by to uviedol, ako to urobil v iných ustanoveniach smerníc 2009/72 a 2009/73. Odôvodnenie 24 smernice 2009/72 a odôvodnenie 21 smernice 2009/73, ktoré odkazujú na všeobecnú zásadu, podľa ktorej sa na podniky, ktoré majú sídlo mimo Únie, vzťahuje právo Únie, keď v Únii vykonávajú činnosť, potvrdzujú takýto výklad.
- 22 Okrem toho konflikt záujmov medzi prevádzkovateľmi prenosovej sústavy alebo prepravnej siete na jednej strane a výrobcami alebo dodávateľmi na druhej strane, ktorému sa uvedené pravidlá oddelenia snažia predchádzať tým, že stanovujú, že títo prevádzkovatelia získajú osvedčenie len v prípade, že príslušné sústavy alebo siete prevádzkujú nezávisle a nediskriminačne, môže nastať tak vtedy, keď sa činnosti, na ktoré sa vzťahujú definície pojmu VIP, vykonávajú v Únii, ako aj keď sa uskutočňujú mimo Únie.
- 23 Komisia ďalej zdôrazňuje, že zo zahrnutia činností vykonávaných mimo Únie do pôsobnosti pojmu „VIP“ nevyplýva, že podniky, ktoré majú sídlo mimo Európskej únie, sa stávajú subjektmi práv a povinností vyplývajúcich z európskej právnej úpravy, ani sa ním nerozširuje právomoc Únie. Prevádzkovatelia prenosových sústav alebo prepravných sietí, na ktorých sa vzťahujú pravidlá skutočného oddelenia, totiž podľa Komisie vždy pôsobia v rámci Únie. Zahrnutie činností vykonávaných mimo územia Únie do definície pojmu VIP podľa nej umožňuje posúdiť účinky týchto činností v Únii. Neexistuje zásada práva hospodárskej súťaže alebo medzinárodného práva, ktorá by bránila takémuto výkladu.
- 24 Spolková republika Nemecko po prvé tvrdí, pričom sa opiera o judikatúru Súdneho dvora (rozsudky z 25. mája 1985, Komisia/Nemecko, 29/84, EU:C:1985:229, bod 9, a z 30. júna 2016, Komisia/Poľsko, C-648/13, EU:C:2016:49, bod 73), že členské štáty nemajú povinnosť prebrať smernice doslovne, pokiaľ je rešpektovaný ich právny obsah. Tento členský štát tvrdí, že vymedzenie pojmu „VIP“ uvedené v § 3 bode 38 EnWG nie je v rozpore so znením článku 2 ods. 21 smernice 2009/72 ani článku 2 ods. 20 smernice 2009/73. Tieto ustanovenia totiž neobsahujú nijakú zmienku o územnej pôsobnosti, a preto je túto otázku potrebné objasniť pri ich prebratí do vnútroštátneho práva členských štátov.
- 25 Po druhé Spolková republika Nemecko tvrdí, že zmysel a účel pravidiel skutočného oddelenia stanovených týmito smernicami nevyžaduje, aby činnosti vykonávané mimo Únie podnikmi vyrábajúcimi alebo dodávajúcimi energiu boli zohľadnené v definícii pojmu „VIP“. Takéto činnosti podľa nej nemajú kvalifikované účinky na efektívnu a nediskriminačnú prevádzku prenosových sústav elektrickej energie a prepravných sietí zemného plynu v Únii, keďže konflikt záujmov medzi prevádzkovateľmi týchto sústav, resp. sietí, a časťami podnikov, ktoré vykonávajú činnosť v odvetviach hospodárskej súťaže, ktoré sú s nimi spojené, existuje len za predpokladu, že tieto podniky chcú používať sústavy, resp. siete, na prenos alebo prepravu energie, ktorú vyrábajú alebo dodávajú. Hoci z judikatúry Súdneho dvora (rozsudok zo 6. septembra 2017, Intel/Komisia, C-413/14 P, EU:C:2017:632, bod 40 a nasl.) vyplýva, že kritérium kvalifikovaných účinkov umožňuje odôvodniť uplatnenie práva Únie, ak má predmetné správanie okamžitý a podstatný účinok v Únii, toto kritérium je dostatočne zohľadnené na základe definície stanovenej v § 3 bode 38 EnWG.
- 26 Po tretie rozšírenie definície pojmu „VIP“ na činnosti vykonávané mimo Únie podnikmi z tretích krajín by malo za následok rozšírenie regulačnej právomoci Únie, ktoré je v rozpore s medzinárodným právom. Tieto podniky z tretích krajín by sa totiž stali nositeľmi práv a povinností bez toho, aby pôsobili na území Únie.

- 27 Po štvrté Spolková republika Nemecko tvrdí, že výklad článku 2 bodu 21 smernice 2009/72 a článku 2 bodu 20 smernice 2009/73 v tom zmysle, že pojem „VIP“ zahŕňa činnosti vykonávané podnikmi z tretích krajín mimo Únie je v rozpore s povinnosťou vykladať sekundárny právny akt v súlade s primárnym právom Únie. Keďže sú totiž tieto smernice založené na článku 47 ods. 2, ako aj na článkoch 55 a 95 Zmluvy o ES (teraz článok 53 ods. 2 a články 62 a 114 ZFEÚ), musia mať za cieľ uľahčiť výkon slobody usadiť sa a poskytovať služby, ako aj harmonizovať právne úpravy členských štátov, ktorých cieľom je vytvorenie a fungovanie vnútorného trhu. Tieto ustanovenia primárneho práva však nemôžu predstavovať vhodný právny základ na prijatie ustanovení uplatniteľných na hospodársku činnosť, ktorú podniky vykonávajú v tretej krajine.
- 28 Okrem toho, keďže činnosti, ktoré podniky z tretích krajín vykonávajú mimo Únie, nemajú účinky na vnútorný trh, na účely dosiahnutia cieľa spočívajúceho v účinnom a nediskriminačnom využívaní prenosových sústav a prepravných sietí v Únii podľa Spolkovej republiky Nemecko nie potrebné so zreteľom na tieto podniky uložiť obmedzenia stanovené v smerniciach 2009/72 a 2009/73 ani na voľný pohyb kapitálu, kedy ide o obmedzenia v zmysle článku 63 ZFEÚ, ani na slobodu podnikania podnikov a slobodnú voľbu povolania ich pracovníkov, ani na vlastnícke právo, pričom tieto práva sú zakotvené v článku 15 ods. 1, článku 16 a článku 17 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“).

Posúdenie Súdnym dvorom

- 29 Vzhľadom na to, že Spolková republika Nemecko tvrdí, že definícia pojmu „VIP“ uvedená v § 3 bode 38 EnWG nie je v rozpore s definíciou uvedenou v článku 2 bode 21 smernice 2009/72 a článku 2 bode 20 smernice 2009/73, ale túto definíciu spresňuje, treba dôvodnosť výkladu uvedenej definície, ktorý si tento členský štát osvojil, preskúmať nielen so zreteľom na znenie článku 2 bodu 21 a článku 2 bodu 20 týchto smerníc, ale aj vzhľadom na ich kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej sú tieto ustanovenia súčasťou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. októbra 2017, Kamin und Grill Shop, C-289/16, EU:C:2017:758, bod 22 a citovanú judikatúru).
- 30 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa článku 2 bodu 21 smernice 2009/72 je VIP definovaný ako „elektroenergetický podnik alebo skupina elektroenergetických podnikov, v ktorých je na vykonávanie kontroly priamo alebo nepriamo oprávnená tá istá osoba alebo osoby a kde podnik alebo skupina podnikov vykonáva v súvislosti s elektrinou aspoň jednu z týchto činností: prenos alebo distribúcia elektriny, a zároveň aspoň jednu z činností: výroba alebo dodávka elektriny“. Článok 2 bod 20 smernice 2009/73 analogicky definuje VIP v odvetví zemného plynu.
- 31 Po prvé treba uviesť, že ani článok 2 bod 21 smernice 2009/72, ani článok 2 bod 20 smernice 2009/73 neodkazujú na účely definovania pojmu „VIP“ v zmysle týchto smerníc na právo členských štátov.
- 32 Za týchto okolností pojem „VIP“ predstavuje autonómny pojem práva Únie, ktorý si vyžaduje autonómny a jednotný výklad v celej Únii vzhľadom na požiadavky jednotného uplatňovania tohto práva, ktoré vyžaduje zásada rovnosti. Rozsah tohto pojmu teda nemožno určiť odkazom na známe pojmy práva členských štátov alebo na klasifikácie uskutočnené na vnútroštátnej úrovni [pozri analogicky rozsudok z 9. júla 2020, RL (Smernica o boji proti oneskoreným platbám), C-199/19, EU:C:2020:548, bod 27 a citovanú judikatúru].

- 33 Z toho, že znenie článku 2 bodu 21 smernice 2009/72 a článku 2 bodu 20 smernice 2009/73 neuvádza žiadnu skutočnosť týkajúcu sa územia, na ktorom VIP vykonáva svoju činnosť alebo má miesto svojho sídla, navyše vyplýva, že tieto ustanovenia nestanovujú žiadne výslovné územné obmedzenie týkajúce sa pojmu „VIP“, z ktorého by vyplývalo, že tento pojem sa obmedzuje len na činnosti vykonávané v rámci Únie.
- 34 Po druhé, pokiaľ ide o kontext, do ktorého patrí pojem „VIP“, treba uviesť, ako vyplýva najmä z článku 9 ods. 1 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73 v spojení s odôvodnením 9 prvej uvedenej smernice a odôvodnením 6 druhej uvedenej smernice, že tento pojem je súčasťou ustanovení týchto smerníc, ktoré majú zabezpečiť „účinné oddelenie“ medzi prenosovými sústavami, resp. prepravnými sieťami, na jednej strane a výrobnými a dodávacími činnosťami týkajúcimi sa elektriny a zemného plynu na druhej strane.
- 35 Po tretie, pokiaľ ide o ciele predmetnej právnej úpravy, treba uviesť, že účelom smerníc 2009/72 a 2009/73 je dosiahnuť vnútorný trh s elektrinou a zemným plynom, v ktorom je záruka nediskriminačného prístupu do sústav, resp. sietí, základným prvkom. Z odôvodnenia 9 prvej smernice a odôvodnenia 6 druhej smernice pritom vyplýva, že bez účinného oddelenia uvedeného v predchádzajúcom bode tohto rozsudku existuje pri tomto prístupe riziko diskriminácie. Odstránenie tohto rizika, ako vyplýva najmä z odôvodnení 11, 12 a 16 smernice 2009/72 a z odôvodnení 8, 9 a 13 smernice 2009/73, vyžaduje odstránenie akéhokoľvek konfliktu záujmov medzi výrobcami alebo dodávateľmi na jednej strane a prevádzkovateľmi prenosových sústav a prepravných sietí energetických produktov na druhej strane.
- 36 Požiadavky účinného oddelenia stanovené smernicami 2009/72 a 2009/73 majú teda za cieľ zabezpečiť úplnú a účinnú nezávislosť prevádzkovateľov prenosovej sústavy resp. prepravnej siete od výrobných a dodávateľských činností (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. októbra 2017, Bãlgarska energijna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, bod 34). Ako vyplýva z odôvodnenia 24 smernice 2009/72 a odôvodnenia 21 smernice 2009/73, tieto požiadavky na účinné oddelenie sa uplatňujú v celej Únii tak na podniky usadené v Únii, ako aj na podniky, ktoré v Únii usadené nie sú.
- 37 Nemožno totiž vylúčiť, že existujú konflikty záujmov medzi prevádzkovateľom prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, nachádzajúcim sa v Únii, a výrobcami alebo dodávateľmi elektriny alebo zemného plynu, ktorí vykonávajú činnosti v týchto oblastiach mimo Únie. Ako uviedol generálny advokát v bode 44 svojich návrhov, v situácii, keď sa zemný plyn alebo elektrina, ktoré podnik produkuje mimo Únie, prepravujú v rámci Únie prostredníctvom prepravnej siete, resp. prenosovej sústavy, patriacej tomu istému podniku, riziko diskriminačného správania pri prevádzkovaní tejto siete alebo sústavy, ktoré by mohlo znevýhodniť prepravu energetických výrobkov konkurentov, sa zdá byť zjavné.
- 38 Z toho vyplýva, ako uviedol aj generálny advokát v bode 45 svojich návrhov, že reštriktívny výklad pojmu „VIP“, ktorý zastáva Spolková republika Nemecko, ohrozuje potrebný účinok ustanovení smerníc 2009/72 a 2009/73 týkajúcich sa účinného oddelenia, keďže umožňuje VIP, ktorý vyrába alebo dodáva zemný plyn alebo elektrinu mimo Únie, tieto ustanovenia obísť. Takýto reštriktívny výklad teda nie je v súlade s cieľmi sledovanými týmito ustanoveniami, keďže z dôvodu, že obmedzuje rozsah uvedeného pojmu len na činnosti vykonávané v rámci Únie, môže z pôsobnosti tohto pojmu vylúčiť situácie potenciálneho konfliktu záujmov, ako sú situácie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

- 39 Z toho vyplýva, že je potrebné prijať extenzívny výklad pojmu „VIP“, ktorý v prípade potreby umožňuje zahrnúť činnosti vykonávané mimo územia Únie. Obmedzenie len na činnosti vykonávané v Únii preto predstavuje neodôvodnené obmedzenie rozsahu tohto pojmu.
- 40 Na rozdiel od tvrdení predložených Spolkovou republikou Nemecko toto konštatovanie neznamena rozšírenie regulačnej právomoci Únie nad rámec vnútorného trhu, ktoré by bolo v rozpore s povinnosťou vykladať akt sekundárneho práva v súlade s primárnym právom, v prejednávacom prípade s článkom 53 ods. 2 ZFEÚ a článkami 62 a 114 ZFEÚ, ako aj s medzinárodným právom.
- 41 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 2 bod 21 smernice 2009/72 a článok 2 bod 20 smernice 2009/73 neupravujú trh nachádzajúci sa mimo Únie, ale obmedzujú sa na vymedzenie definície pojmu „VIP“, ktorá zabezpečuje účinné uplatňovanie týchto smerníc prostredníctvom zamedzenia obchádzania určitých požiadaviek, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie účinného oddelenia, a teda na zlepšenie podmienok fungovania vnútorných trhov s elektrinou a zemným plynom.
- 42 Súdny dvor pritom už mal príležitosť zdôrazniť, že akt Únie prijatý na základe článku 95 Zmluvy o ES (teraz článok 114 ZFEÚ) môže obsahovať ustanovenia na zabránenie obchádzaniu predpisov, ktorých predmetom je zlepšovanie podmienok pre fungovanie vnútorného trhu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. mája 2016, Philip Morris Brands a i., C-547/14, EU:C:2016:325, bod 131 a citovanú judikatúru).
- 43 Okrem toho sa VIP, ktorý vyrába alebo dodáva zemný plyn alebo elektrinu mimo Únie, môže nachádzať v situácii konfliktu záujmov, ako sú situácie uvedené v bode 37 tohto rozsudku, keďže k diskriminačnému správaniu na vnútornom trhu Únie môže dôjsť aj vtedy, keď je výroba VIP prebieha mimo Únie. Za týchto okolností tak medzinárodné právo nevyklučuje právomoc Únie uplatňovať svoje pravidlá na takéto správanie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. septembra 1988, Ahlström Osakeyhtiö a i./Komisia, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 a 125/85 až 129/85, EU:C:1988:447, bod 18).
- 44 V dôsledku toho treba vyhovieť prvej výhrade, ktorú Komisia uvádza na podporu svojej žaloby, a konštatovať, že Spolková republika Nemecko si tým, že nesprávne prebrala článok 2 bod 21 smernice 2009/72 a článok 2 bod 20 smernice 2009/73, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z týchto smerníc.

O druhej výhrade založenej na porušení článku 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73

Argumentácia účastníkov konania

- 45 V rámci tejto výhrady Komisia Spolkovej republike Nemecko vytýka, že nesprávne prebrala ustanovenia týkajúce sa prechodných období stanovených v článku 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73. Podľa Komisie sa tieto ustanovenia vo vzťahu k VIP alebo jeho častiam alebo jeho majoritným akcionárom uplatňujú okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, na všetky zastávané pracovné pozície alebo plnené úlohy, existujúce záujmy alebo obchodné vzťahy, či už priame alebo nepriame. § 10c ods. 2 a 6 EnWG pritom podľa Komisie obmedzuje uplatnenie týchto ustanovení oboch smerníc na časti VIP, ktoré vykonávajú svoju činnosť v oblasti energetiky.

- 46 Komisia tvrdí, že VIP v podobe skupiny spoločností zahŕňa všetky právne subjekty skupiny nezávisle od hospodárskeho odvetvia, v ktorom tieto subjekty vykonávajú svoju činnosť. Táto koncepcia zodpovedá tiež pojmu „podnik“, tak ako sa používa v práve hospodárskej súťaže, najmä v článkoch 101 a 102 ZFEÚ.
- 47 Obmedzenie, ktoré spoločne zavádzajú § 10c ods. 2 a 6 EnWG, je podľa Komisie navyše v rozpore s cieľmi pravidiel účinného oddelenia stanovenými v smerniciach 2009/72 a 2009/73. V rámci modelu nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, totiž takýto prevádzkovateľ môže zostať súčasťou VIP len za určitých prísnych podmienok, ktoré sa týkajú organizácie, riadenia a investícií, ktorých účelom je zabezpečiť účinnú nezávislosť tohto prevádzkovateľa vo vzťahu k VIP ako celku.
- 48 Vylúčenie častí VIP, ktoré nie sú priamo aktívne v oblasti energetiky, z pôsobnosti pravidiel týkajúcich sa prechodných období by však umožnilo obchádzať pravidlá účinného oddelenia. Časti VIP, ktoré nie sú aktívne v energetickom sektore, by tiež mohli byť dotknuté záujmami VIP pri výrobe a dodávaní elektriny a zemného plynu. Práve s cieľom vyhnúť sa tomuto riziku a zabezpečiť nezávislosť prenosu, resp. prepravy, a distribúcie vo vzťahu k záujmom týkajúcim sa výroby a dodávok v oblasti energetiky, sa normotvorca Únie rozhodol zahrnúť celý VIP vrátane jeho častí, ktoré nevykonávajú činnosti súvisiace s oblasťou energetiky, do pôsobnosti článku 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73, a neobmedziť ho len na časti VIP vykonávajúce tieto činnosti.
- 49 Spolková republika Nemecko tvrdí, že ustanovenia predmetných smerníc týkajúce sa prechodných období a ustanovenia EnWG, ktoré ich prebrali, majú rovnaký rozsah. Podľa článku 2 bodu 21 smernice 2009/72 totiž VIP tvoria rôzne elektroenergetické podniky v zmysle článku 2 bodu 35 tejto smernice, a nie podniky pôsobiace v iných odvetviach hospodárstva. Podľa Spolkovej republiky Nemecko pre odvetvie zemného plynu platí to isté podľa článku 2 ods. 1 a článku 20 smernice 2009/73. Zamestnanci, na ktorých sa vzťahuje článok 19 ods. 3 smerníc 2009/72 a 2009/73, sú tak len tí, ktorí pred tým, ako začali pracovať pre prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, vykonávali činnosť v odvetví elektriny alebo zemného plynu v rámci VIP.
- 50 Odkaz na odvetvie energetiky uvedený v § 10c ods. 2 EnWG je navyše podľa Spolkovej republiky Nemecko v súlade tak s pôsobnosťou, ako aj s duchom a účelom prebratých smerníc. Je totiž potrebné, ale aj postačujúce, aby nezávislosť nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, – zavedenie ktorej článok 9 ods. 8 smerníc 2009/72 a 2009/73 povoľuje v prípade, že k 3. septembru 2009 patrila takáto sústava, resp. sieť, VIP – bola zabezpečená iba vo vzťahu k energetickým odvetviam tohto VIP. Aby sa predišlo konfliktom záujmov v rámci modelu nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, podľa Spolkovej republiky Nemecko stačí dočasne pozastaviť prestupy zamestnancov medzi rôznymi časťami podnikov pôsobiacich v týchto odvetviach.
- 51 Obmedzenia voľného pohybu pracovníkov zakotvené v článku 45 ZFEÚ, pokiaľ majú dotknuté časti podnikov VIP prevádzky vo viacerých členských štátoch, ako aj základného práva na slobodný výber povolania zakotveného v článku 15 ods. 1 Charty, pokiaľ sa tieto časti nachádzajú len v jednom členskom štáte, vyplývajúce z pravidiel týkajúcich sa prechodných období, je okrem toho možné odôvodniť len vtedy, ak sa článok 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73 uplatňuje výlučne na tieto prestupy zamestnancov.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 52 Podľa článku 19 ods. 3 smerníc 2009/72 a 2009/73 platí, že „vo vzťahu k [VIP] ani k akejkoľvek z jeho častí alebo jeho majoritným akcionárom okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete], nesmie priamo ani nepriamo existovať žiadna profesijná pozícia, zodpovednosť, záujem alebo obchodný vzťah počas troch rokov pred vymenovaním osôb zodpovedných za riadenie a/alebo členov správneho orgánu prevádzkovateľa prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete], na ktorých sa vzťahuje tento odsek“. V súlade s odsekom 8 tohto článku sa tento odsek 3 uplatňuje „na väčšinu osôb zodpovedných za riadenie a/alebo členov správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete]“.
- 53 Pokiaľ teda ide o uplatňovanie prechodných období, ktoré stanovuje článok 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73, toto ustanovenie neobsahuje nijaké obmedzenie, ktoré sa týka len zamestnancov tých častí VIP, ktoré vykonávajú činnosť v oblasti elektriny alebo zemného plynu.
- 54 Cieľ týchto pravidiel vedie k tomu, aby sa vykladali v tom zmysle, že vylučujú takéto obmedzenie. Ako totiž uviedol generálny advokát v bodoch 61 a 62 svojich návrhov, cieľom uvedených pravidiel je zabezpečiť „účinné oddelenie“, čo umožňuje úplnú a účinnú nezávislosť medzi prevádzkovateľom prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete], a VIP, aby sa odstránili spory medzi záujmami súvisiacimi jednak s činnosťami výroby a dodávok elektriny alebo zemného plynu, a jednak s prevádzkou prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete]. Toto oddelenie sa javí ako nevyhnutné na zabezpečenie fungovania vnútorného trhu s energiou uvedeného v článku 194 ods. 1 ZFEÚ, ako aj bezpečnosti dodávok energie.
- 55 Ako bolo totiž uvedené v bode 35 tohto rozsudku, cieľom takéhoto „účinného oddelenia“ je umožniť nediskriminačný prístup do sústav, resp. sietí, ktorý predstavuje základný prvok funkčného vnútorného trhu s energiou. Okrem toho z odôvodnenia 25 smernice 2009/72 a odôvodnenia 22 smernice 2009/73 vyplýva, že bezpečnosť dodávok energie je neodmysliteľne spojená s účinným fungovaním vnútorného trhu s energiou.
- 56 Z toho vyplýva, že „prechodné obdobia“ stanovené v článku 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73 sa uplatňujú na osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členov správnych orgánov prevádzkovateľa prepravnej sústavy, [resp. prepravnej siete], ktorí pred ich prijatím na pracovné miesto vykonávali činnosť vo VIP alebo v podniku, ktorý je majoritným akcionárom niektorého z podnikov, ktoré tvoria VIP, aj keď tieto činnosti nevykonávali v časti VIP spadajúcej do odvetvia energetiky ani v podniku, ktorý je majoritným akcionárom niektorého z podnikov patriacich do časti VIP spadajúcej do odvetvia energetiky.
- 57 Nemožno totiž vylúčiť, že osoba zodpovedná za riadenie a/alebo člen správnych orgánov prevádzkovateľa prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete], ktorý pred svojím vymenovaním vykonával v rámci VIP svoju činnosť v inom odvetví, ako je energetika, mohol byť ovplyvnený činnosťou tohto podniku v oblasti výroby alebo dodávky elektrickej energie a zemného plynu.
- 58 Je pravda, že pojem „VIP“, ako je definovaný v článku 2 bode 21 smernice 2009/72 a článku 2 bode 20 smernice 2009/73 odkazuje na „elektroenergetick[é] podnik[y]“ a „plynárensk[é] podnik[y]“ v zmysle bodov 35 a 1 týchto článkov. Ako však poznamenal generálny advokát v bode 64 svojich návrhov, tieto definície neumožňujú dospieť k záveru, že na časti VIP, ktoré nepôsobia v odvetviach elektrickej energie alebo zemného plynu, sa tento pojem nevzťahuje, takže nepatria do pôsobnosti ustanovení smerníc 2009/72 a 2009/73 týkajúcich sa účinného

oddelenia v zmysle článku 9 ods. 8 týchto smerníc. Takýto reštriktívny výklad by nielen spochybnil cieľ zabezpečiť účinné oddelenie, ale viedol by aj k umelému rozdeleniu podniku, ktoré nezodpovedá hospodárskej realite.

- 59 Okrem toho platí, ako tvrdí Spolková republika Nemecko, že hoci výklad pravidiel týkajúcich sa prechodných období uvedených v bode 56 tohto rozsudku môže viesť k obmedzeniu voľného pohybu pracovníkov zakotveného v článku 45 ZFEÚ, ako aj k obmedzeniu výkonu základného práva na slobodný výber povolania stanoveného v článku 15 ods. 1 Charty, treba uviesť, že tieto slobody nepredstavujú absolútne výsady, ale za určitých podmienok môžu byť obmedzené.
- 60 Je pravda, že zákaz obmedzení slobodného pohybu pracovníkov sa vzťahuje nielen na vnútroštátne opatrenia, ale aj na opatrenia prijaté inštitúciami Únie (pozri analogicky rozsudok z 8. decembra 2020 Poľsko/Parlament a Rada, C-626/18, EU:C:2020:1000, bod 87, ako aj citovanú judikaturu).
- 61 Cieľom koordinačných opatrení prijatých normotvorcom Únie na základe článku 53 ZFEÚ v spojení s článkom 62 ZFEÚ musí byť však nielen uľahčenie výkonu slobody poskytovania služieb, ale aj prípadné zabezpečenie ochrany iných základných záujmov, ktoré táto sloboda môže ovplyvniť (rozsudok z 8. decembra 2020 Poľsko/Parlament a Rada, C-626/18, EU:C:2020:1000, bod 53 a citovaná judikatura).
- 62 Opatrenie obmedzujúce voľný pohyb pracovníkov tak môže byť prípustné, ak sleduje jeden z legitímnych cieľov stanovených v Zmluve o FEÚ alebo ak je odôvodnené naliehavými dôvodmi všeobecného záujmu. V takom prípade však ešte treba, aby toto opatrenie zabezpečilo uskutočnenie predmetného cieľa a nešlo nad rámec toho, čo je nevyhnutné na jeho dosiahnutie [pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. apríla 2020, Land Niedersachsen (Predchádzajúce obdobia príslušnej praxe), C-710/18, EU:C:2020:299, bod 34 a citovanú judikaturu].
- 63 Okrem toho, ako vyplýva z článku 52 ods. 1 Charty, výkon práva na slobodný výber povolania možno obmedziť, a to pod podmienkou, že tieto obmedzenia skutočne zodpovedajú cieľom všeobecného záujmu a vzhľadom na tieto ciele nepredstavujú neproporcionálny a neprípustný zásah, ktorý by narušil samotnú podstatu týchto práv (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. septembra 2012, Deutsches Weintor, C-544/10, EU:C:2012:526, bod 54 a citovanú judikaturu).
- 64 V prejednávanej veci, ako bolo uvedené v bodoch 54 a 55 tohto rozsudku, pravidlá týkajúce sa prechodných období stanovené v článku 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73 sledujú cieľ všeobecného záujmu zabezpečiť „účinné oddelenie“.
- 65 Tieto pravidlá sú spôsobilé dosiahnuť takýto cieľ, keďže tým, že stanovujú obdobia, počas ktorých osoby, ktoré budú vymenované na zodpovedné alebo riadiace pozície nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, nemôžu priamo ani nepriamo vo vzťahu k VIP ani k akejkoľvek z jeho častí alebo jeho majoritným akcionárom okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, vykonávať žiadnu profesijnú činnosť ani zodpovednosť, ani mať žiadny záujem, ani s ním udržiavať žiadny obchodný vzťah, čo by im poskytlo prístup k informáciám, ktoré tieto osoby získavajú v rámci výkonu riadiacej funkcie vo VIP, tieto pravidlá zabezpečujú nezávislosť tohto prevádzkovateľa vo vzťahu ku štruktúram zaoberajúcim sa výrobou a dodávaním energetických produktov.

- 66 Okrem toho uvedené pravidlá nejdú nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa. Obmedzenia slobody pohybu pracovníkov zaručenej článkom 45 ZFEÚ, ako aj práva na slobodný výber povolania zaručeného v článku 15 ods. 1 Charty, vyplývajúce zo všetkých osobitných pravidiel týkajúcich sa uvedeného prevádzkovateľa, vrátane tých, ktoré sa týkajú prechodných období, ako záruky jeho nezávislosti, sú totiž časovo obmedzené, takže majú účinky len počas jasne ohraničeného obdobia.
- 67 Za týchto podmienok je vylúčenie osôb, ktoré vo VIP mimo jeho energetických odvetví vykonávali profesijnú činnosť, mali v ňom záujmy alebo s ním udržiavali obchodný vzťah, zo subjektívnej pôsobnosti ustanovení článkov 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73, ktoré vyplýva z § 10c ods. 2 EnWG, v rozpore s týmito ustanoveniami.
- 68 Preto treba vyhovieť druhej výhrade, ktorú Komisia uvádza na podporu svojej žaloby, a konštatovať, že Spolková republika Nemecko si tým, že nesprávne prebrala článok 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z týchto smerníc.

O tretej výhrade založenej na porušení článku 19 ods. 5 smerníc 2009/72 a 2009/73

Argumentácia účastníkov konania

- 69 Touto výhradou Komisia Spolkovej republike Nemecko vytýka, že neprebrala články 19 ods. 5 smerníc 2009/72 a 2009/73 dostatočne v tom zmysle, že povinnosť previesť vlastnené podiely na základnom imaní VIP nadobudnuté pred 3. marcom 2012, stanovená v § 10c ods. 4 EnWG, sa uplatňuje len na podiely, ktoré vlastní členovia vedenia prevádzkovateľa prepravnej sústavy, resp. prepravnej siete, a nie na podiely v držbe jeho zamestnancov. Podľa Komisie platí, že hoci zamestnanci prevádzkovateľa prepravnej sústavy, resp. prepravnej siete, nemôžu prijímať riadiace rozhodnutia, môžu ovplyvňovať činnosti svojho zamestnávateľa, čo odôvodňuje, že títo zamestnanci musia tiež previesť svoje podiely na základnom imaní VIP nadobudnuté pred 3. marcom 2012.
- 70 Takáto povinnosť nezasahuje do vlastníckych práv uvedených zamestnancov, keďže sa uplatňuje len do budúcnosti, takže dividendy, ktoré už boli vyplatené, nie sú dotknuté. Okrem toho sa takéto podiely prevádzajú len so súhlasom ich majiteľa a za primeranú odmenu. Tento majiteľ by si zachoval možnosť ponechať si svoje podiely pod podmienkou, že sa vzdá svojho postavenia v rámci prevádzkovateľa prepravnej sústavy, resp. prepravnej siete.
- 71 Spolková republika Nemecko pripomína, že § 10c ods. 4 prvá veta EnWG zakazuje po 3. marci 2012 osobám zodpovedným za riadenie prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, ako aj iným zamestnancom nadobúdať podiely na základnom imaní VIP alebo niektoré z jeho častí, zatiaľ čo druhá veta toho istého ustanovenia stanovuje, že previesť svoje podiely na základnom imaní VIP alebo niektoré z jeho častí, nadobudnuté pred 3. marcom 2012, musia iba osoby zodpovedné za riadenie, a to najneskôr do 31. marca 2016.
- 72 Toto rozlišovanie je odôvodnené skutočnosťou, že pred nadobudnutím účinnosti požiadaviek zvýšenej nezávislosti prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, 3. marca 2012 boli akcie VIP často distribuované ako „zamestnanecké akcie“ a boli neoddeliteľnou súčasťou vytvorenia majetku alebo individuálnych úspor týchto zamestnancov na dôchodok.

- 73 Povinnosť uvedených zamestnancov previesť takéto podiely predstavuje podľa Spolkovej republiky Nemecko neprimerané obmedzenie ich vlastníckych práv, ktoré chráni Grundgesetz (Ústava, ďalej len „GG“), pretože nemôžu mať významný vplyv na riadenie prevádzkovania sústavy, resp. siete. S riadiacimi pracovníkmi sa z dôvodu významu ich pracovnej pozície zaobchádza odlišne. Títo zamestnanci totiž disponujú rozhodujúcim strategickým vplyvom na prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, ktorý vedie k osobitnému riziku konfliktu záujmov.
- 74 Okrem toho, keďže smernice 2009/72 a 2009/73 nešpecifikujú zaobchádzanie s podielmi na základnom imaní VIP, ktoré zamestnanci prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, nadobudli pred konečným termínom, prináleží členským štátom prijať v tejto súvislosti vhodné prechodné ustanovenia.

Posúdenie Súdnym dvorom

- 75 Podľa článkov 19 ods. 5 smerníc 2009/72 a 2009/73 „osoby zodpovedné za riadenie a/alebo členovia správnych orgánov a zamestnanci prevádzkovateľa prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete], nesmú mať priamo ani nepriamo žiadny podiel v žiadnej časti [VIP] okrem prevádzkovateľa prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete], ani od nej nesmú priamo či nepriamo prijímať žiadne finančné výhody. Ich odmeňovanie nesmie závisieť od činností či výsledkov vertikálne integrovaného podniku, ale len od činností alebo výsledkov prevádzkovateľa prenosovej sústavy, [resp. prepravnej siete]“.
- 76 Zo znenia tohto ustanovenia jasne vyplýva, že tak riadiaci pracovníci, ako ani zamestnanci prevádzkovateľa prepravnej sústavy, resp. prepravnej siete, nesmú mať záujmy ani získavať finančné výhody od inej časti VIP, než je prevádzkovateľ prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, a to priamo ani nepriamo.
- 77 Tento výklad potvrdzujú ciele právnej úpravy, ktorej súčasťou je uvedené ustanovenie. Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 77 svojich návrhov, v prípadoch, keď sa na účely zabezpečenia účinného oddelenia medzi prenosovými sústavami, resp. prepravnými sieťami na jednej strane a činnosťami výroby a dodávok elektriny a zemného plynu na strane druhej, v súlade s článkom 9 ods. 8 smerníc 2009/72 a 2009/73 zvolilo zavedenie nezávislého prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, povinnosť zabezpečiť plnú a účinnú nezávislosť tohto prevádzkovateľa v rámci VIP odôvodňuje, aby sa článok 19 ods. 5 smernice 2009/72 a smernice 2009/73 vykladal v tom zmysle, že zákaz vlastníctva obchodných podielov vo VIP, ktorý stanovuje, zahŕňa povinnosť zamestnancov, ktorí takéto podiely vlastní, tieto podiely previesť. Aj v prípade, že sa títo zamestnanci nezúčastňujú na bežnom riadení prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete, nemožno vylúčiť, že môžu byť schopní ovplyvňovať činnosti svojho zamestnávateľa, a preto konflikt záujmov môže vzniknúť, ak vlastní obchodné podiely vo VIP alebo jeho časti.
- 78 Hoci v prejednávanej veci predmetná nemecká právna úprava stanovuje povinnosť previesť podiely vlastnené na základnom imaní VIP nadobudnuté pred 3. marcom 2012, túto povinnosť obmedzuje len na členov vedenia prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete. Keďže Spolková republika Nemecko tvrdí, že toto obmedzenie umožňuje rešpektovať vlastnícke právo zamestnancov, pokiaľ ide o ich podiel na základnom imaní VIP, ktoré zaručuje GG, treba pripomenúť, že toto právo je chránené aj článkom 17 ods. 1 Charty.

- 79 Výklad článku 19 ods. 5 smernice 2009/72 a smernice 2009/73 uvedený v bodoch 76 a 77 tohto rozsudku je však v súlade s vlastníckym právom, ako je zakotvené v článku 17 ods. 1 Charty. Toto právo totiž nie je absolútnou výsadou a jeho výkon môže podliehať obmedzeniam, opodstatneným cieľmi všeobecného záujmu sledovanými Úniou, a to pod podmienkou, že tieto obmedzenia podľa článku 52 ods. 1 Charty skutočne zodpovedajú týmto cieľom všeobecného záujmu, a nepredstavujú vo vzťahu k nim neprimeraný a neprípustný zásah, ktorým by bola zasiahnutá samotná podstata takto zaručeného práva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. septembra 2016, Ledra Advertising Commission a ECB, C-8/15 P, EU:C:2016:701, body 69 a 70, ako aj citovanú judikatúru).
- 80 Predmetná povinnosť má pritom zodpovedať cieľu všeobecného záujmu pripomenutému v bode 54 tohto rozsudku, ktorý spočíva v zabezpečení účinného oddelenia prenosových sústav, resp. prepravných sietí, vzhľadom na činnosti výroby a dodávky elektrickej energie a zemného plynu, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie fungovania vnútorného trhu s energiou a bezpečnosti dodávok energie.
- 81 Okrem toho zákazy uvedené v článku 19 ods. 5 smernice 2009/72 a smernice 2009/73 neprimerane a neprípustným spôsobom nezasahujú do vlastníckeho práva do tej miery, že by bola zasiahnutá samotná podstata tohto práva. Tieto ustanovenia totiž stanovujú len to, že osoby, ktoré v inej časti VIP, než je prevádzkovateľ prepravnej sústavy, resp. prepravnej siete, vlastní obchodné podiely alebo od nej dostávajú finančné výhody, nemôžu nadobudnúť postavenie osoby zodpovednej za riadenie prevádzkovateľa prepravnej siete, resp. prepravnej siete, ani člena jeho správnych orgánov či zamestnanca, ani si takéto postavenie zachovať.
- 82 Vlastníci podielu v inej časti VIP si tak musia vybrať medzi zachovaním svojho vlastníckeho práva a jeho prevodom, ktorý im umožňuje vykonávať funkcie u prevádzkovateľa prenosovej sústavy, resp. prepravnej siete. Okrem toho uvedené ustanovenia nebránia predaju týchto podielov za ich trhovú cenu ani ich výmene za podiely na základnom imaní prevádzkovateľa prepravnej sústavy, resp. prepravnej siete.
- 83 Vzhľadom na cieľ všeobecného záujmu pripomenutý v bodoch 54 a 80 tohto rozsudku teda predmetná povinnosť nepredstavuje neprimeraný a neprípustný zásah, ktorý by mohol ohroziť samotnú podstatu vlastníckeho práva týchto zamestnancov zaručeného článkom 17 ods. 1 Charty.
- 84 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba tretej výhrade, ktorú Komisia uvádza na podporu svojej žaloby, vyhovieť. Treba teda konštatovať, že Spolková republika Nemecko si tým, že nesprávne prebrala článok 19 ods. 5 smerníc 2009/72 a 2009/73, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z týchto smerníc.

O štvrtej výhrade založenej na porušení výlučných právomocí vnútroštátneho regulačného orgánu

Argumentácia účastníkov konania

- 85 Touto výhradou Komisia vytýka Spolkovej republike Nemecko, že nesprávne prebrala článok 37 ods. 1 písm. a) a článok 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj článok 41 ods. 1 písm. a) a článok 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73, keďže § 24 ods. 1 prvá veta EnWG priznáva spolkovej vláde právomoci na stanovenie taríf za prenos, resp. prepravu, a distribúciu, ako aj na

stanovenie podmienok prístupu do národných sústav, resp. sietí, a podmienok vyrovnávajúcich služieb, zatiaľ čo podľa týchto ustanovení tieto právomoci prináležia výlučne národným regulačným orgánom (ďalej len „NRO“).

- 86 Komisia tvrdí, že predpisy, ktoré prijala spolková vláda podľa § 24 ods. 1 prvej vety EnWG, predstavujú podrobné pokyny určené pre NRO týkajúce sa výkonu jeho regulačných právomocí. Tieto predpisy stanovujú postup a spôsoby určenia sieťových poplatkov, a to prostredníctvom stanovenia podrobných prvkov, akými sú metodiky odpisovania a indexácie, a podľa Komisie obsahujú podrobné pravidlá týkajúce sa podmienok prístupu do sústavy, resp. siete.
- 87 Prijatie takých podrobných ustanovení zo strany federálnej vlády by však bránilo NRO v uplatňovaní svojej vlastnej právomoci, takže by bol zbavený právomocí, ktoré smernice 2009/72 a 2009/73 priznávajú výlučne jemu. Právo Únie stanovuje jasné zásady, pokiaľ ide o sieťové poplatky, teda poplatky uvedené v článku 37 ods. 10 smernice 2009/72, a v oblasti zemného plynu v nariadení Komisie (EÚ) 2017/460 zo 16. marca 2017, ktorým sa stanovuje sieťový predpis o harmonizovaných štruktúrach taríf za prepravu plynu (Ú. v. EÚ L 72, 2017, s. 29). Pokiaľ ide o podmienky pripojenia k sústave, resp. sieti, a podmienky prístupu, príslušné európske sieťové kódexy navyše obsahujú podrobné ustanovenia týkajúce sa okrem iného záťažových bodov, výrobcov a zariadení vysokého napätia.
- 88 Hoci Komisia pripúšťa, že úlohy NRO musia byť v súlade s nemeckým právom definované a stanovené v právnych predpisoch, vytyka nemeckému zákonodarcovi, že stanovil, že podmienky, za ktorých musí NRO tieto úlohy splniť, určuje nariadenie spolkovej vlády, namiesto toho, aby sa NRO priznala výlučná právomoc vykonávať úlohy vymedzené v článku 37 ods. 1 písm. a) a článku 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj článku 41 ods. 1 písm. a) a článku 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73.
- 89 V tomto kontexte Komisia zdôrazňuje, že v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou Únie článok 35 ods. 4 smernice 2009/72 a článok 39 ods. 4 smernice 2009/73 posilnili nezávislosť NRO.
- 90 Okrem toho podľa Komisie za predpokladu, že sa zásady stanovené rozsudkom Súdneho dvora z 13. júna 1958, Meroni/Vysoký úrad (9/56, EU:C:1958:7), v oblasti prenesenia právomoci na agentúry Únie uplatňujú aj na NRO, v prejednávanej veci samotné právo Únie dostatočne určilo kritériá a podmienky, ktoré v súlade s rozsudkom z 22. januára 2014, Spojené kráľovstvo/Parlament a Rada (C-270/12, EU:C:2014:18, body 41 až 54), majú vymedziť právomoc priznanú NRO a obmedziť ich voľnú úvahu takým spôsobom, aby výkon tejto právomoci mohol byť predmetom súdneho preskúmania.
- 91 Spolková republika Nemecko podporovaná Švédskym kráľovstvom na úvod tvrdí, že podľa článku 194 ods. 2 ZFEÚ majú členské štáty naďalej právomoc určiť podmienky využívania svojich energetických zdrojov. Vzhľadom najmä na cieľ prestať do roku 2022 s výrobou jadrovej energie je potrebné pristúpiť k „podstatnému rozšíreniu“ prenosových sústav elektrickej energie a prepravných sietí zemného plynu, a súčasne zabezpečiť, aby náklady s tým súvisiace rádozo nepresahovali mieru prijateľnú pre spotrebiteľov.
- 92 V tomto kontexte § 24 EnWG oprávňuje spolkovú vládu „vykonávať so súhlasom Spolkovej rady regulačnú právomoc v zmysle § 80 ods. 1 GG“. Ak totiž NRO disponuje „značnou mierou voľnej úvahy“, zásada zákonnosti, pokiaľ ide o jej časť, ktorou je zásada zákonnej výhrady, ktorá je

logickým dôsledkom zásady právneho štátu, vyžaduje, aby bol výkon správnej právomoci tohto orgánu „štruktúrovaný vopred“ tak, aby sa v súlade s požiadavkami GG zaručilo, že reťazec demokratickej legitimity nebude prerušený.

- 93 Okrem toho Spolková republika Nemecko tvrdí, že § 24 ods. 1 prvá veta EnWG je zlučiteľný s ustanoveniami smerníc 2009/72 a 2009/73 týkajúcimi sa úloh NRO. Znenie týchto posledných uvedených ustanovení totiž neumožňuje domnievať sa, že NRO musí mať povinne právomoc stanoviť tak prenosové alebo distribučné tarify, ako aj metodiky výpočtu týchto taríf. Opačný výklad by bol v rozpore s duchom, cieľmi a vývojom týchto smerníc.
- 94 V súlade so zásadou procesnej autonómie členských štátov členské štáty podľa Spolkovej republiky Nemecko disponujú voľnou úvahou, pokiaľ ide o prebratie ustanovení smerníc 2009/72 a 2009/73 týkajúcich sa právomocí NRO. V prípade Spolkovej republiky Nemecko sú metódy výpočtu stanovené všeobecne a abstraktne normotvorcom a regulačným orgánom, zatiaľ čo NRO má právomoc doplniť tieto metódy a čiastočne ich zmeniť, ako aj prijať konkrétne rozhodnutia na základe uvedených metodík výpočtu. V prípade neexistencie dostatočne presných hmotnoprávných ustanovení týkajúcich sa určenia metodík prístupu do sústavy, resp. siete, a tarifikácie a s cieľom zabezpečiť správne prebratie smerníc sú podľa Spolkovej republiky členské štáty povinné vypracovať svoje vlastné kritériá na to, aby vymedzili regulačnú právomoc NRO.
- 95 Túto koncepciu nevyvracia rozsudok z 29. októbra 2009, Komisia/Belgicko (C-474/08, neuverejnený, EU:C:2009:681), keďže v prejednávanej veci sú nariadenia prijaté na základe § 24 EnWG právom v hmotnoprávnom zmysle, a nie pokynmi spolkovej vlády prijatými pri výkone jej funkcie výkonnej moci nadriadeného orgánu NRO. Keď totiž spolková vláda prijme nariadenia na tomto základe, „nekoná ako útvar výkonnej moci, ale vykonáva zákonodarnú úlohu“ so súhlasom Spolkovej rady. Tieto predpisy teda nepredstavujú zásah do nezávislosti NRO, keďže tento orgán nepodlieha pokynom vlády alebo iných orgánov.
- 96 Spolková republika Nemecko napokon tvrdí, že zásady stanovené v rozsudku z 13. júna 1958, Meroni/Vysoký úrad (9/56, EU:C:1958:7), sa uplatnia aj vtedy, keď normotvorca Únie zverí právomoci nezávislým vnútroštátnym orgánom. Podľa týchto zásad by pridelenie právomoci týmto orgánom bolo možné len vtedy, ak by normotvorca Únie najprv prijal dostatočne presné ustanovenia o úlohách a právomoci takýchto orgánov. Ak tento normotvorca neprijal takéto ustanovenia, prináleží členským štátom, aby ich prijali. Tá istá požiadavka vyplýva z demokratických zásad a právneho štátu, ktoré sú súčasťou základných politických a ústavných štruktúr Spolkovej republiky Nemecko, ktoré Únia musí dodržiavať podľa článku 4 ods. 2 ZEÚ.
- 97 Spolková republika Nemecko vo svojej duplike vytýka Komisii neprípustné rozšírenie predmetu sporu, keďže vo svojej replike údajne uviedla dodatočnú výhradu založenú na porušení nezávislosti NRO alebo zmenila pôvodnú výhradu.

Posúdenie Súdnym dvorom

– O prípustnosti

- 98 Na úvod treba pripomenúť, že účastník konania nemôže meniť v priebehu konania jeho samotný predmet a že dôvodnosť žaloby sa musí skúmať výhradne z hľadiska návrhov obsiahnutých v návrhu na začatie konania (pozri najmä rozsudok z 11. novembra 2010, Komisia/Portugalsko, C-543/08, EU:C:2010:669, bod 20 a citovanú judikatúru).

- 99 Okrem toho podľa článku 21 prvého odseku Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 120 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora prináleží Komisii, aby v každej žalobe podanej podľa článku 258 ZFEÚ uviedla presné výhrady, o ktorých má Súdny dvor rozhodnúť, ako aj aspoň stručné právne a skutkové okolnosti, na ktorých sa tieto výhrady zakladajú (rozsudok zo 16. júla 2015, Komisia/Bulharsko, C-145/14, neuverejnený, EU:C:2015:502, bod 28 a citovaná judikatúra).
- 100 Vo svojej štvrtej výhrade Komisia vytýka Spolkovej republike Nemecko, že nesprávne prebrala článok 37 ods. 1 písm. a) a článok 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj článok 41 ods. 1 písm. a) a článok 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73, keďže § 24 ods. 1 prvá veta EnWG podľa Komisie priznáva spolkovej vláde právomoci, ktoré sú podľa týchto ustanovení výlučnými právomocami NRO.
- 101 Ako uviedol generálny advokát v bode 100 svojich návrhov, tak priznanie právomoci zasiahnuť v oblastiach vyhradených pre NRO inému subjektu, než je NRO, ako podriadené postavenie NRO vo vzťahu k ustanoveniam prijatým inými subjektmi, ktoré podrobne upravujú výkon právomocí, ktoré sú vyhradené pre NRO, môžu obmedzovať možnosti NRO prijímať v týchto oblastiach rozhodnutia samostatne a bez vonkajších vplyvov
- 102 Z toho vyplýva, že štvrtá výhrada sa týka otázok, ktoré úzko súvisia, keďže priznanie právomocí, ktoré sú vyhradené NRO, inému subjektu, môže podľa Komisie predstavovať zásah do nezávislosti tohto orgánu, keďže v súlade s článkom 35 smernice 2009/72 a článkom 39 smernice 2009/73 sa tieto právomoci musia vykonávať samostatne. Preto na tvrdenia uvedené Komisiou týkajúce sa nezávislosti NRO nemožno nahliadať tak, že predstavujú novú výhradu odlišnú od tej, ktorá bola uvedená pôvodne, ani za zmenu pôvodnej výhrady. Tieto tvrdenia sú preto prípustné.
- *O veci samej*
- 103 Článok 37 ods. 1 smernice 2009/72 a článok 41 ods. 1 smernice 2009/73 priznávajú NRO rôzne právomoci, medzi ktoré patrí okrem iného právomoc podľa písm. a) týchto odsekov, v súlade s transparentnými kritériami stanovovať alebo schvaľovať tarify za prenos, resp. prepravu, a distribučné tarify alebo ich metodiky.
- 104 Pokiaľ ide o článok 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72 a článok 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73, tieto ustanovenia priznávajú NRO právomoc minimálne stanoviť alebo schvaľovať metodiky používané na výpočet alebo stanovenie podmienok pripojenia a prístupu do národných sústav, resp. sietí, vrátane uplatniteľných taríf, ako aj podmienky poskytovania vyrovňavacích služieb v rámci prvej smernice a vyvažovania v rámci druhej smernice.
- 105 Z výrazu „minimálne“, ktorý sa nachádza v znení týchto ustanovení, v spojení s odôvodnením 36 smernice 2009/72 a odôvodnením 32 smernice 2009/73 vyplýva, že stanovenie metodík na výpočet alebo stanovenie podmienok na pripojenie a prístup do národných sústav, resp. sietí, vrátane uplatniteľných taríf, je súčasťou právomocí, ktoré priamo tieto smernice vyhradzujú pre NRO.
- 106 V tejto súvislosti Súdny dvor už pri výklade článku 23 ods. 2 smernice 2003/54/ES, ktorý obsahoval ustanovenia analogické s tými, ktoré sú uvedené v bode 104 tohto rozsudku, rozhodol, že priznanie právomoci určiť dôležité prvky týkajúce sa stanovenia taríf, ako je zisková marža, inému orgánu než NRO, nie je v súlade s týmito ustanoveniami, keďže takéto priznanie zužovalo rozsah právomocí, ktoré NRO vyhradzovala táto smernica (pozri analogicky rozsudok z 29. októbra 2009, Komisia/Belgicko, C-474/08, neuverejnený, EU:C:2009:681, body 29 a 30).

- 107 Okrem toho článok 35 ods. 4 písm. a) a článok 35 ods. 5 písm. a) smernice 2009/72, ako aj článok 39 ods. 4 písm. a) a článok 39 ods. 5 písm. a) smernice 2009/73 stanovujú, že NRO vykonávajú svoju právomoc nezávisle od akéhokoľvek verejnoprávneho subjektu alebo akéhokoľvek politického orgánu.
- 108 Pokiaľ ide o pojem „nezávislosť“, ktorý nie je definovaný ani v smernici 2009/72, ani v smernici 2009/73, Súdny dvor už rozhodol, že pokiaľ ide o verejné orgány, tento pojem v jeho obvyklom zmysle označuje postavenie, ktoré dotknutému orgánu zabezpečuje možnosť konať úplne slobodne vo vzťahu k subjektom, voči ktorým musí byť zabezpečená jeho nezávislosť, a to bez akýchkoľvek pokynov a vonkajšieho vplyvu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júna 2020, Prezident Slovenskej republiky, C-378/19, EU:C:2020:462, body 32 a 33).
- 109 Súdny dvor spresnil, že táto rozhodovacia nezávislosť v sebe zahŕňa to, že NRO v rámci svojich regulačných povinností a právomocí podľa článku 37 smernice 2009/72 prijíma svoje rozhodnutia samostatne, výlučne na základe verejného záujmu, v úsilí zabezpečiť súlad s cieľmi sledovanými touto smernicou a bez toho, aby podliehal vonkajším pokynom od iných verejných alebo súkromných orgánov (rozsudok z 11. júna 2020, Prezident Slovenskej republiky, C-378/19, EU:C:2020:462, bod 54).
- 110 Je pravda, že podľa článku 35 ods. 4 písm. b) bodu ii) smernice 2009/72 a článku 39 ods. 4 písm. b) bodu ii) smernice 2009/73 požiadavka nezávislosti, ktorá je v nich uvedená, nemá vplyv na všeobecné usmernenia vydané vládou. Zo znenia týchto ustanovení však jasne vyplýva, že takéto všeobecné usmernenia sa netýkajú regulačných povinností a právomocí uvedených v článku 37 smernice 2009/72 a článku 41 smernice 2009/73.
- 111 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že cieľom týchto smerníc je podľa odôvodnenia 33 prvej smernice a odôvodnenia 29 druhej smernice tiež posilniť nezávislosť NRO vo vzťahu k systému stanovenému predchádzajúcou právnou úpravou.
- 112 Ako uviedol generálny advokát v bode 112 svojich návrhov, úplná nezávislosť NRO od hospodárskych a verejných subjektov, či už ide o orgány verejnej správy, alebo politické orgány, čiže v tomto druhom prípade o držiteľov výkonnej alebo zákonodarnej moci, je totiž potrebná na zabezpečenie skutočného nestranného a nediskriminačného charakteru rozhodnutí, ktoré NRO prijíma, keďže vylučuje možnosť akéhokoľvek prednostného zaobchádzania s podnikmi a hospodárskymi záujmami spojenými s vládou, vládnu koalíciou alebo v každom prípade s politickou mocou. Okrem toho prísne oddelenie od politickej moci umožňuje NRO zasadiť svoju činnosť do dlhodobej perspektívy, ktorá je nevyhnutná na dosiahnutie cieľov smerníc 2009/72 a 2009/73.
- 113 Z toho vyplýva, že výklad článku 37 ods. 1 písm. a) a článku 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj článku 41 ods. 1 písm. a) a článku 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73 v tom zmysle, že vnútroštátna vláda môže stanoviť alebo schvaľovať metodiky výpočtu taríf za prístup do siete, resp. sústavy, a vyrovnávacie služby alebo vyvažovanie, ktoré má NRO využívať, by podkopávalo ciele, ktoré tieto smernice sledujú.
- 114 V prejednávanej veci však § 24 ods. 1 prvá veta EnWG priznáva spolkovej vláde so súhlasom Spolkovej rady nielen právomoc stanoviť podmienky prístupu do sústavy, resp. siete, vrátane poskytovania vyrovnávacích služieb alebo metodík určenia týchto podmienok, ako aj metodiky určenia poplatkov za prístup do sústavy, resp. siete, ale aj právomoc rozhodnúť o tom, v akých prípadoch a v akom rámci môže NRO stanoviť uvedené podmienky alebo metodiky alebo ich

schváliť na žiadosť prevádzkovateľa sústavy, resp. siete, ako aj presne v ktorých konkrétnych prípadoch používania sústavy, resp. siete, a za akých podmienok môže NRO schváliť alebo zakázať individuálne poplatky za prístup do tejto sústavy, resp. siete.

- 115 § 24 ods. 1 prvá veta EnWG tak priamo spolkovej vláde priznáva určité právomoci vyhradené výlučne NRO, tak ako jej priznáva právomoc splnomocniť NRO na vykonávanie týchto právomocí v rozpore s ustanoveniami článku 37 ods. 1 písm. a) a článku 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj článku 41 ods. 1 písm. a) a článku 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73.
- 116 Ako uviedol generálny advokát v bode 106 svojich návrhov, nezávislosť, ktorú smernice 2009/72 a 2009/73 priznávajú NRO v rámci úloh a právomocí, ktoré článok 37 prvej smernice a článok 41 druhej smernice zverujú výlučne jemu, nemožno obmedziť aktmi, akými sú v prejednávanej veci nariadenia prijaté spolkovou vládou so súhlasom Spolkovej rady podľa § 24 EnWG.
- 117 Toto posúdenie nemôže vyvrátiť žiadne z tvrdení predložených Spolkovou republikou Nemecko.
- 118 Po prvé, pokiaľ ide o zásadu procesnej autonómie členských štátov, z článku 288 ZFEÚ vyplýva, že členské štáty majú pri preberaní smernice povinnosť zabezpečiť jej úplnú účinnosť, pričom však disponujú širokou mierou voľnej úvahy, pokiaľ ide o voľbu spôsobov a prostriedkov určených na zabezpečenie jej prebratia. Táto sloboda nemá žiadny dosah na povinnosť uloženú všetkým členským štátom, ktorým je smernica určená, a to prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plného účinku dotknutej smernice v súlade s cieľom, ktorý smernica sleduje (rozsudok z 19. októbra 2016, Ormaetxea Garai a Lorenzo Almendros, C-424/15, EU:C:2016:780, bod 29 a citovaná judikatúra).
- 119 Z toho vyplýva, že hoci majú členské štáty inštitucionálnu autonómiu v rámci organizácie a vymedzenia štruktúry svojich NRO, pri vykonávaní tejto autonómie musia v celom rozsahu dodržiavať ciele a povinnosti stanovené v smerniciach 2009/72 a 2009/73 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júna 2020, Prezident Slovenskej republiky, C-378/19, EU:C:2020:462, bod 38 a citovanú judikatúru), ktorých účelom je zabezpečiť, že NRO budú pri výkone právomocí, ktoré sú pre ne vyhradené, prijímať rozhodnutia samostatne.
- 120 Po druhé, pokiaľ ide o údajnú nepresnosť hmotnoprávných ustanovení predmetných smerníc, pokiaľ ide o určenie metodík na prístup do sústavy, resp. siete, a tarifikácie, z článku 37 ods. 1 smernice 2009/72 a článku 41 ods. 1 smernice 2009/73 vyplýva, že tarify za prenos a prepravu a distribučné tarify alebo metodiky ich výpočtu musia byť určené v súlade s transparentnými kritériami. Podľa ods. 6 písm. a) týchto dvoch článkov sa tieto tarify a metódy výpočtu, ako aj podmienky pripojenia a prístupu do národných sústav, resp. sietí, musia určiť s prihliadnutím na potrebu uskutočniť investície potrebné na zabezpečenie prevádzkyschopnosti sústav, resp. sietí. Okrem toho z ods. 10 uvedených ustanovení vyplýva, že takéto tarify a metodiky výpočtu musia byť primerané a uplatňované nediskriminačným spôsobom.
- 121 Navyše, pokiaľ ide o vyrovnávacie služby a vyvažovanie, článok 37 smernice 2009/72 a článok 41 smernice 2009/73 vo svojich odsekoch 6 písm. b) stanovujú, že tieto služby sa uskutočňujú najhospodárnejším spôsobom a vytvárajú vhodné stimuly pre užívateľov sústav, resp. sietí, aby udržiavali v rovnováhe svoj odber a dodávky, a musia byť spravodlivé, nediskriminačné a založené na objektívnych kritériách. Napokon, podľa ods. 8 týchto článkov NRO pri stanovovaní alebo schvaľovaní taríf alebo metodík a vyrovnávacích služieb v rámci prvej smernice a pri vyvažovaní v rámci druhej smernice musia prevádzkovateľom prenosových a distribučných

sústav, resp. prepravných a distribučných sietí, poskytnúť vhodné krátkodobé a dlhodobé stimuly na zvyšovanie efektívnosti, posilňovanie integrácie trhu a bezpečnosti dodávok, ako aj na podporu súvisiacich výskumných činností.

- 122 Kritériá stanovené v smerniciach 2009/72 a 2009/73 spresňujú iné normatívne akty, a to nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009 z 13. júla 2009 o podmienkach prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny elektriny, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1228/2003 (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 15), ako aj nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 715/2009 z 13. júla 2009 o podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1775/2005 (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 36), ktoré sú uplatniteľné na cezhraničný obchod [pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. decembra 2020, Komisia/Belgicko (Trhy s elektrinou a zemným plynom), C-767/19, EU:C:2020:984, bod 112]. Tieto predpisy sú doplnené rôznymi sieťovými kódexmi zavedenými nariadeniami Komisie.
- 123 Vzhľadom na taký podrobný normatívny rámec na úrovni Únie, z ktorého vyplýva, ako uviedol generálny advokát v bode 118 svojich návrhov, že tarify a metodiky výpočtu pre domáci a cezhraničný obchod sa musia určiť na základe jednotných kritérií, teda argumentácia Spolkovej republiky Nemecko, podľa ktorej je na účely prebratia smerníc 2009/72 a 2009/73 potrebné vypracovať kritériá výpočtu taríf na vnútroštátnej úrovni, nemôže uspieť.
- 124 Po tretie, pokiaľ ide o tvrdenie, podľa ktorého má právna úprava prijatá na základe § 24 EnWG legislatívnu povahu, čo je nevyhnutné na zabezpečenie demokratickej legitimacy, treba pripomenúť, že podľa článku 10 ods. 1 ZEÚ je fungovanie Únie založené na zastupiteľskej demokracii, ktorá konkretizuje hodnotu demokracie uvedenú v článku 2 ZEÚ (rozsudok z 19. decembra 2019, Junqueras Vies, C-502/19, EU:C:2019:1115, bod 63 a citovaná judikatúra).
- 125 Táto zásada sa plne odráža v legislatívnom postupe, ktorým boli prijaté smernice 2009/72 a 2009/73. Ako spoločná zásada členských štátov musí byť zohľadňovaná pri výklade týchto smerníc a okrem iného ich ustanovení, o ktoré ide v prejednáwanej veci (pozri analogicky rozsudok z 9. marca 2010, Komisia/Nemecko, C-518/07, EU:C:2010:125, bod 41).
- 126 Súdny dvor už rozhodol, že zásada demokracie nebráni existencii verejnoprávných orgánov, ktoré sa nachádzajú mimo klasickej administratívnej hierarchie, sú viac-menej nezávislé od vlády a často plnia regulačné funkcie alebo vykonávajú úlohy, ktoré musia byť uchránené od politického vplyvu, pričom však naďalej podliehajú kontrole dodržiavania zákona zo strany príslušných súdov. Samotné priznanie NRO postavenia nezávislého od všeobecných správnych orgánov nemôže samo osebe zbaviť tieto orgány ich demokratickej legitimacy, keďže nie sú chránené od akéhokoľvek parlamentného vplyvu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. marca 2010, Komisia/Nemecko, C-518/07, EU:C:2010:125, body 42, 43 a 46).
- 127 Smernice 2009/72 a 2009/73 pritom nebránia tomu, aby osoby zodpovedné za riadenie NRO boli vymenované parlamentom alebo vládou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. júna 2020, Prezident Slovenskej republiky, C-378/19, EU:C:2020:462, body 36 až 39). Ako vyplýva z odôvodnenia 34 prvej smernice a odôvodnenia 30 druhej smernice, nebránia ani tomu, aby tieto orgány podliehali parlamentnej kontrole v súlade s ústavným právom členských štátov.
- 128 Okrem toho článok 37 ods. 17 smernice 2009/72 a článok 41 ods. 17 smernice 2009/73 ukladajú členským štátom povinnosť zaviesť na vnútroštátnej úrovni primerané mechanizmy umožňujúce strane poškodenej rozhodnutím NRO obrátiť sa na orgán nezávislý od dotknutých strán a od vlád. Taká požiadavka je vyjadrením zásady účinnej súdnej ochrany, ktorá predstavuje všeobecnú

zásadu práva Únie, ktorá je zakotvená v článku 47 Charty [rozsudok zo 16. júla 2020, Komisia/Maďarsko (Poplatky za prístup do prenosových sústav elektriny a prepravných sietí zemného plynu), C-771/18, EU:C:2020:584, bod 61, ako aj citovaná judikatúra].

- 129 Za týchto podmienok sa Spolková republika Nemecko nemôže odvolávať na zásadu demokracie, ktorá je v Únii zaručená, s cieľom priznať inému orgánu než NRO právomoci, ktoré prináležia výlučne tomuto orgánu podľa článku 37 ods. 1 písm. a) a článku 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj podľa článku 41 ods. 1 písm. a) a článku 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73.
- 130 Navyše, hoci majú nariadenia prijaté spolkovou vládou podľa § 24 EnWG povahu „hmotnoprávných predpisov“, treba uviesť, ako to urobil generálny advokát v bode 124 svojich návrhov, že právomoc zverená smernicami 2009/72 a 2009/73 výlučne NRO a nezávislosť týchto orgánov musia byť zaručené vo vzťahu ku všetkým politickým orgánom, a teda nielen vo vzťahu k vláde, ale aj k vnútroštátnemu zákonodarcovi, ktorý nemôže odňať časť týchto právomocí NRO a priznať ich iným verejným orgánom.
- 131 Po štvrté, pokiaľ ide o tvrdenie založené na rozsudku z 13. júna 1958, Meroni/Vysoký úrad (9/56, EU:C:1958:7), bez toho, aby bolo potrebné rozhodnúť o otázke, či je táto judikatúra uplatniteľná v prípade, o aký ide v prejednávanej veci, týkajúcom sa vnútroštátnych orgánov zriadených členskými štátmi uplatnením smernice, treba uviesť, podobne ako generálny advokát v bode 134 svojich návrhov, že výklad článku 37 smernice 2009/72 a článku 41 smernice 2009/73, vyplývajúci najmä z bodov 105 a 113 tohto rozsudku, je v každom prípade v súlade s touto judikatúrou. Podľa tejto judikatúry nie je prípustné delegovať na subjekt správnej povahy mieru voľnej úvahy, ktorá by v dôsledku spôsobu uplatňovania takejto právomoci mohla mať za následok schopnosť formulovať skutočné politické rozhodnutia, a tým nahradiť rozhodovanie delegujúceho orgánu rozhodovaním povereného orgánu, čím by došlo ku „skutočnému presunu zodpovednosti“. Na rozdiel od toho je povolené delegovanie jasne definovaných vykonávacích právomocí, ktorých použitie teda môže podliehať prísnej kontrole vzhľadom na objektívne kritériá stanovené delegujúcim orgánom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. januára 2014, Spojené kráľovstvo/Parlament a Rada, C-270/12, EU:C:2014:18, body 41, 42 a 54).
- 132 Na jednej strane totiž právomoci vyhradené NRO patria do oblasti výkonu na základe odborného technického posúdenia skutočnosti. Na druhej strane, ako vyplýva z bodov 120 až 123 tohto rozsudku, NRO pri výkone týchto právomocí podliehajú zásadám a pravidlám stanoveným v takom podrobnom normatívnom rámci na úrovni Únie, ktoré obmedzujú mieru ich voľnej úvahy a bránia im v rozhodnutiach politickej povahy.
- 133 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba vyhovieť štvrtej výhrade, ktorú Komisia uviedla na podporu svojej žaloby, a konštatovať, že Spolková republika Nemecko si tým, že nesprávne prebrala článok 37 ods. 1 písm. a) a článok 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj článok 41 ods. 1 písm. a) a článok 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z týchto smerníc.

O trovách

- 134 Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora účastník konania, ktorý nemal vo veci úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

- 135 Keďže Komisia navrhla zaviazat' Spolkovú republiku Nemecko na náhradu trov konania a Spolková republika Nemecko nemala úspech vo svojich dôvodoch, je opodstatnené zaviazat' ju na náhradu trov konania.
- 136 Na základe článku 140 ods. 1 toho istého rokovacieho poriadku, podľa ktorého členské štáty, ktoré vstúpili do konania ako vedľajší účastníci konania, znášajú svoje vlastné trovy konania, je potrebné rozhodnúť, že Švédske kráľovstvo znáša svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. Spolková republika Nemecko si tým, že nesprávne prebrala:

- článok 2 bod 21 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, a článok 2 bod 20 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES,
- článok 19 ods. 3 a 8 smerníc 2009/72 a 2009/73,
- článok 19 ods. 5 smerníc 2009/72 a 2009/73,
- článok 37 ods. 1 písm. a) a článok 37 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/72, ako aj článok 41 ods. 1 písm. a) a článok 41 ods. 6 písm. a) a b) smernice 2009/73,

nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z týchto smerníc.

2. Spolková republika Nemecko je povinná nahradiť trovy konania.

3. Švédske kráľovstvo znáša svoje vlastné trovy konania.

Podpisy